

Sint-Pauluskrantje

28ste jaargang | nr. 8

november 2018

EUCHARISTIEVIERINGEN NOVEMBER 2018

Donderdag 1 november -
10.30u - Allerheiligen -
Orkestmis voorgedaan door
pastoor Paul Scheelen (zie
volgende blz.).

Vrijdag 2 november -
19.00u - Gedachtenisviering
van Allerzielen voorgedaan
door pastoor Paul Scheelen.

Zondag 4 november -
10.30u - Koormis
voorgedaan door pastoor
Paul Scheelen - Herdenking
voor de overledenen van Venerabelkapel - Preek door Peter De Vos.

Zondag 11 november - 10.30u - Orgelmis voorgedaan door pastoor Paul Scheelen - Preek door diaken Frank Morlion. Titularis-organist Nicolas De Troyer.

Zondag 18 november - 10.30u - Solistenmis voorgedaan door pastoor Paul Scheelen. Met Kai Rouven Seeger, bas-bariton en titularis-organist Nicolas De Troyer.

Zondag 25 november - 10.30u - Orkestmis Sint-Cecilia voorgedaan door pastoor Paul Scheelen. Uitvoering van de Deutsche Messe van Franz Schubert door verscheidene koren.

LIEF EN LEED IN ONZE PAROCHIEGEMEENSCHAP

Gedoopt:

Fleur Brouwers

21 oktober

Overleden:

Margaretha De Caluwé

uitvaart 13 oktober

Sint-Pauluskerk, Antwerpen
donderdag 1 november 2018 – 10.30u

Allerheiligen

Orkestmis voorgedaan door Pastoor Paul Scheelen

J.D. Zelenka – *Missa Omnium Sanctorum*

Sint-Paulus Camerata, Utopia Ensemble

Griet De Geyter, sopraan - Bart Uvyn, altus
Adriaan De Koster, tenor - Lieven Termont, bas

Nicolas De Troyer, titularis-organist

o.l.v. Kapelmeester **Ivo Venkov**

WIJ GEDENKEN

*Verdriet heb je als mens om iets dierbaars.
Verdriet heb je vaak om een geliefd iemand
die leeft in je door.
Het is nog niet voorbij.
Met pijn besef je:
vader - moeder - echtgenoot, broer of zus,
je kind zal er nooit meer zijn...
en het raakt je diep van binnen.*

Het is herfst, jaargetijde van afscheid.
Overgang van volle leven naar verstilling,
ontmoeting tussen leven en dood. Een vraag
leeft: Is dood het einde?
Je moet alles loslaten, mensen met wie je
verbonden was, dingen waaraan je gehecht
bent.

De dood hoort niet thuis in ons leven, en
plotseling staat hij daar toch.

We worden er stil van, we staan machteloos. Verdriet, tranen,
opstandigheid... Waarom?

Herfst.

Het is zo moeilijk om te geloven dat heel die schepping zich terugtrekt
om nieuw leven voor te bereiden.

Dat al wat afsterft kiemkracht wordt, levensbron voor nieuwe lente.
Nog moeten we door de bitterheid van de winter, verdriet en leegte
willen we niet wegpraten.

We namen afscheid van Clementine Van Akelyen,
Adolf Van Leemput, Christiane Quinet,
François Hens, Madeleine Ver Asselt, Thérèse Mouzon,
William Vervaeke, Felix Vermeiren,
Myriam Debièvre, Marie-Martine Boenders,
Jacques Wirtz, Walter Segers, Maria Hedgren,
Paul Goossens, Joost Zegers, Margaretha De Caluwé.

Doorheen zoveel pijn spreken gelovigen, maar ook zij die anders in het
leven staan, hun hoop uit terwijl ze de lege plaats in hun hart
schrijnend ervaren.

Dankbaar herdenken zij hun geliefde mensen.

Het zijn er velen die een dierbaar iemand moeten missen.

Ook in verdriet willen zij de gemeenschap aanwezig weten.

**Daarom nodigen wij u uit op de plechtige gedachtenisviering
van Allerzielen
op vrijdag, 2 november e.k. te 19.00 u in de St-Pauluskerk,
ingang Veemarkt.**

Er is een beperkte parking in de binnentuin langs de St-Paulusstraat
(poort tussen nr 22 en 24).

We zullen al deze namen één voor één in herinnering roepen tijdens de
viering

en het herinneringskruisje aan de familie overhandigen.

Ook de geliefden die in de jaren daarvoor ons ontvallen zijn, willen we
in stilte herdenken.

Als gelovigen zeggen we soms dat hun namen geschreven zijn in de
palm van Gods hand.

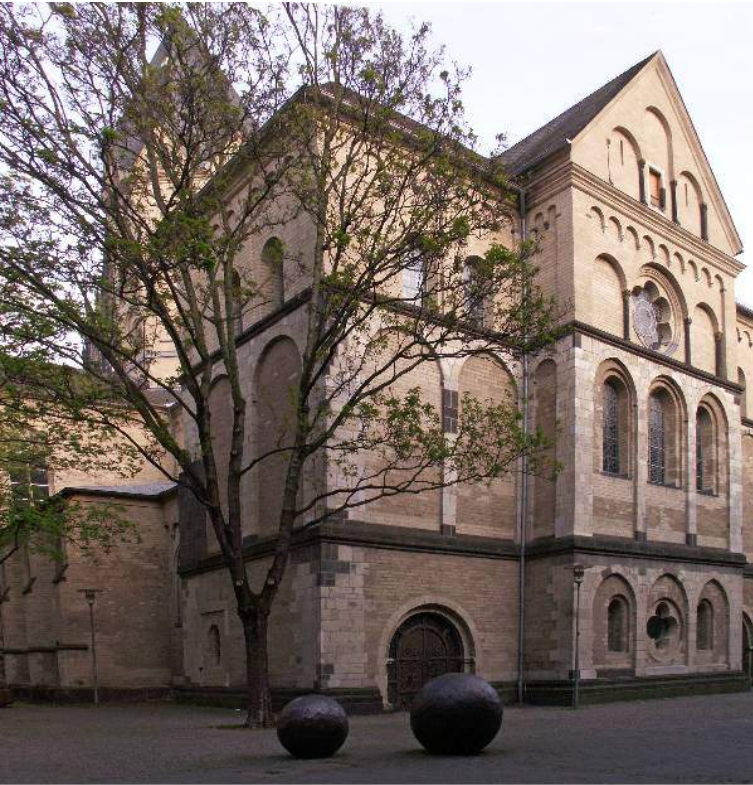
Wij hopen u op vrijdag, 2 november tijdens deze gemeenschapsviering
te mogen begroeten. Orgel en zang zullen ons begeleiden.

Namens de parochiegemeenschap van Sint-Paulus,

Pastoor Paul

SINT-PAULUSVRIENDEN – TURKSE PRESIDENT: 1 – 0

Op een prachtige herfstzaterdag togen de gidsen van TOPA op reis naar Keulen. De eerste geplande stop was een dominicanenkerk, de Sankt Andreaskirche. In de crypte van die kerk ligt Albertus Magnus begraven, de beroemde dominicaan en geleerde, die ook voor de Sint-Pauluskerk van grote betekenis is geweest. Hij wijdde in 1276 de eerste kerk van de dominicanen te Antwerpen en we tonen nog steeds trots de originele akte in onze schatkamer.

Niemand kon vermoeden, Albertus Magnus waarschijnlijk nog het minste, dat 742 jaar later, op die

zelfde prachtige herfstzaterdag, een Turkse president in Keulen mee een moskee zou komen inwijden. Geef toe, qua planning en theologisch contrast kan dat tellen. De kruispunten van Keulen waren bezet door politie en onze bus werd zelfs even aan de kant gezet. Ze bleek echter geen Grijsse Wolven te vervoeren, alleen maar Grijsse Gidsen. Kortom, de Sankt Andreaskirche werd onbereikbaar en bij een tweede poging in de namiddag werd er een huwelijksmis gevierd, dus het leek er erg op dat we onze Grote vriend niet konden begroeten.

Twee Sint-Paulusvrienden glipten wat later vroegtijdig uit de Dom. Turkse presidenten, politiekordons, huwelijken – we lieten ons niet tegenhouden! Walter en ik zijn stilletjes naar de crypte gegaan, hebben een tijd bij de stenen sarcofaag van Albertus doorgebracht en een kaarsje voor hem gebrand. Toen we terug buiten stapten reden de laatste politieauto's weg. President Erdogan was weer vertrokken.

De sarcofaag is een prachtig gerestaureerde Romeinse tombe uit de derde eeuw. Albertus Magnus heeft daar duizend jaar later een waardige rustplaats in gevonden. Apart van de sarcofaag, in een houten schrijn, wordt

nog een arm van Albertus bewaard. In 1976, toen de Sint-Paulusgemeenschap de 700ste verjaardag vierde van de wijding van de eerste kerk, is dat schrijn naar Antwerpen gekomen en werd het mee rondgedragen in de verjaardagsprocessie. Albertus kwam na 700 jaar terug op bezoek.

Kijk ook eens op de website van de Sankt Andreaskirche, met heel veel foto's en informatie in het Nederlands:

https://gemeinden.erzbistum-koeln.de/st_andreas_koeln/kirche/kirchenfuehrer/nederlands/index.html

Armand Storck

ROND DE SINT-PAULUSKERK

Dagbladhandel Sonja Patteet

Dagbladen Sonja Patteet is meer dan een krantenwinkel. De enthousiaste Sonja Patteet zet zich met hart en ziel in voor haar buurt, het Schipperskwartier, en je zou haar winkeltje bijna een wijkvereniging kunnen noemen. Bewoners komen er tussen de soep en de patatten en de gazetten door discussiëren over nieuwe projecten voor de buurt. Een levendige plek dus. Dit schreef een enthousiaste klant op Yelp, een infokanaal voor de

handelaars.

Sonia Patteet runt al sinds 1979 een krantenwinkel op Klapdorp. De winkel was eerst in nr 5 gevestigd, nadien verhuisde Sonia naar nr 15 in dezelfde straat.

Dit pand was rond 1900 een beenhouwerij. Dit zie je op de voorgevel waar tussen twee ramen een ossenkop is aangebracht. Een ossenkop was het embleem van het beenhouwersbond, wie dat op zijn gevel liet aanbrengen was een echte beenhouwer.

Sonia heeft hier heel wat meegemaakt in deze buurt die nu in rustiger vaarwater is terecht gekomen. Eerst de Noren, nadien de Russische maffia, ze kan er een boek over schrijven.

Drie pastoors meegemaakt, Dockske hé en den deze nu, toffe pastoor maar hij gaat weg hoor ik zeggen....

De klanten komen en gaan, het is druk in de winkel. Alle hondjes krijgen hier een brokje hondenvoer, ze leiden hun baasje instinctief naar de dagbladwinkel van Sonia, ook de klein mannen worden niet vergeten. Sonia is dan ook heel geliefd in deze buurt.

Zulke winkels als die van Sonia mogen niet verdwijnen, zij zijn voor zovele eenzame mensen hun ankerpunt.

Walter Geluyckens

TELLEN TOT TIEN (4)

Wie is de stichter van de Broederschap van de Rozenkrans?

Dit probleem blijft een twistvraag, zelfs tussen dominicaanse geschiedschrijvers. Daar komt nog bij dat de traditie wil dat **St-Dominicus (1170-1221)** zelf de Broederschap zou gesticht hebben.

Wanneer wij dit onderwerp dieper onderzoeken komen er twee namen naar voor die een belangrijke rol gespeeld hebben en die dan ook, afhankelijk van de geschiedschrijver, als stichter worden bestempeld; nl. **Alanus de Rupe (Alain de la Roche, Alanus vander Clip)(1428-1475)** en **Jacobus Sprenger (1436-1495)**.

Alanus de Rupe

De persoon die beiden gekend heeft en een duidelijk antwoord had kunnen geven is **Michael Franciscus ab Insulis (Michael François)(1435-1502)**. Deze Franse dominicaan was een leerling en daarna een goede vriend van Alanus in Parijs. Later verbleven ze nog samen in het klooster van Douai. In 1469 verhuisde Michael Franciscus naar Keulen waar Jacobus Sprenger prior was. Zijn geschrift, het *Quodlibet de veritate Fraternitatis Rosarii seu Psalterii beate Marie Virginis*, werd eerst als determinatio (les of lessenreeks onder de vorm van een dispuut) voorgedragen rond 20 december 1475 en verscheen daarna in een tweevoudige uitgave. De eerste werd in 1476 gedrukt, de tweede in 1479. Deze twee uitgaven verschillen zodanig dat ze elkaar tegenspreken wat betreft de stichter van de broederschap. In de eerste wordt Alanus de Rupe als stichter aangeduid, in de tweede Jacobus Sprenger. In de tweede uitgave geeft Michael Franciscus de reden van deze nieuwe druk:

"Een determinatio die in handen komt wordt niet met dezelfde woorden en zin ontvangen als waarmee zij uitgesproken werd. Dat blijkt uit een zekere uitgave van dezelfde les die zeer veel onjuistheden bevat en, zonder weten of raadpleging van mij, nochtans onder mijn naam vervaardigd en te koop gesteld".

Hieruit blijkt dat hij de Broederschap die Jacobus Sprenger stichtte op 8 september 1475 als eerste aanduidde. Het is in elk geval de eerste officiële en overkoepelende Broederschap van de Rozenkrans. Het is de

144
Autodibetica decisio p[er]p[et]ua et desolata de septem doloribus
xp[ist]e virginis marie ac communi & saluberrima confraternitate
de super instituta ad eius honorem & gloriam

enige die door de Romeinse curie erkend en met aflaten vereerd werd. Als inquisiteur en invloedrijk persoon heeft Jacobus Sprenger er voor gezorgd dat deze broederschap op 10 maart 1476 goedgekeurd werd door Alexander van Forli, die toen als pauselijke nuntius te Keulen verbleef. Ook Paus Sixtus IV gaf in 1479 zijn zegen over het rozenkransgebed. Wel bestond er vóór 16 maart 1470 een broederschap te Douai. Getuige hiervan is een oorkonde door Johannes a Curia aan die broederschap gericht op deze datum:

*"Het geloof en de godsvrucht kennende van de broeders en zusters van de **Confrateria Virginis Mariae et beati Dominici** (broederschap van de Maagd Maria en zalige Dominicus) van de predikbroeders, die te Douai werd gesticht tot geestelijke communicatie van alle verdiensten en tot het bidden van het Mariapsalter (rozenkrans), zonder verplichting nochtans op zonde, zware noch dagelijkse, maar alleen op straf van niet deelachtig te zijn aan de verdiensten van zovele psalters van de andere medebroeders... neem ik alle en tegenwoordige en toekomstige leden op in al de (geestelijke) goederen van de broeders van onze Hollandse Congregatie..."*

Niettegenstaande er nergens gewag wordt gemaakt van Alanus de Rupe, mogen we wel aannemen dat hij de stichter is van deze broederschap die echter niet de naam "Broederschap van de Rozenkrans" droeg maar wel het bidden van de rozenkrans propageerde.

In hoeverre Jacobus Sprenger beïnvloed is geworden via Michael Franciscus ab Insulis door de broederschap van Alanus de Rupe in Douai, is niet te achterhalen.

Erwin Vandecauteer

Bronnen

- NEYRINCK o.p., S.,
Wie heeft de Broederschap van de Rozenkrans gesticht I ?,
Dominikaans Leven 29 (1973) blz 241-245.
- NEYRINCK o.p., S.,
Wie heeft de Broederschap van de Rozenkrans gesticht II ?,
Dominikaans Leven ?? (19??) blz 13 - 19

PASTOOR VAN BOSTRAETEN EN DE BRIEF VAN DE KARDINAAL.

Nu dat het honderd jaar geleden is dat de Eerste Wereldoorlog eindigde, ben ik bijna even oorlogsmoe als de strijdende partijen van toen. Misschien hebben we wat overdreven met de herdenkingen sinds 2014, of wellicht heeft de toenemende commercialisering van de herdenkingen bijgedragen tot die oorlogsmoeheid. Ik wou dus eigenlijk niets schrijven voor deze 11de november. Alles is gezegd, de wreedheid beschreven, de doden herdacht.

Maar een poos geleden vonden we een pakje brieven in de bisschoppelijke archieven te Antwerpen (waar de immer behulpzame archivaris ons op gewezen had). De brieven waren door parochiepriesters van het bisdom Mechelen, ook door pastoor Van Bostraeten, geschreven in januari 1915, als een verslag over wat er eerder die maand gebeurde. Het zou zonde zijn om er geen artikel aan te wijden.

Ons verhaal begint met een herderlijke brief, die kardinaal Mercier schrijft op Kerstmis 1914. De brief wordt geschreven om voorgelezen te worden door de parochiepriesters van elke kerk in België, vanaf 1 januari 1915. Mercier zit op dat ogenblik in Rome voor de verkiezing van een nieuwe paus. In Rome verneemt hij ontstellend nieuws over de wreedheden die de Duitse troepen hebben begaan tegen de Belgische burgerbevolking en de steden. Dat wordt de directe aanleiding tot het schrijven van de herderlijke brief, waarin hij geen blad voor de mond neemt:

Werchter-Wackerzeel, bij voorbeeld, blijven er van de 380 woningen, nog 130 over; te Tremeloo liggen de twee derden der gemeente neergeschoten; te Bueken staan er, op 100 huizen, nog 20 recht; te Schaffen zijn er van de 200 huizingen 189 verdwenen, en schieten er 11 over. Te Leuven is een derde van de bebouwde stad verwoest; 1074 woningen gingen te

de geschiedenis en vermenen dat zij lichamelijk en zedelijk, op hunnen langen lijdensweg te verduren hadden.

Honderden onschuldigen werden neergeschoten; ik ben nog niet in bezit van de volledige doodenlijst, maar ik weet o. a. dat er te Aarschot 91 waren en dat hunne medeburgers daar, onder doodsb bedreiging, gedwongen werden er grafkuilen voor te delven. Te Leuven en in den omtrek werden 176 personen, mannen, vrouwen, ouderlingen en onmondige kinderen, rijk of arm, gezond of krank, doodgeschoten of kwamen in de vlammen om.

En zo gaat de opsomming van de gruwelijkheden nog een tijd door. Daarna schakelt Mercier een versnelling hoger en schrijft hij enkele passages die je moeilijk anders kan interpreteren dan een oproep tot verzet:

Deze macht is geen wettig gezag. Bij gevolg zijt gij haar, in het innige van uw gemoed, noch achting, noch verkleefdheid, noch gehoorzaamheid verschuldigd.

Bezette provincies zijn geen veroverde provincies.

Zoomin Gallicië eene provincie van Rusland is, evenmin is België eene provincie van Duitschland.

De brief wordt clandestien onder de pastoors verdeeld. Uit één van de verslagen die de pastoors achteraf aan het bisdom bezorgden, kon ik opmaken dat de herderlijke brief waarschijnlijk dankzij de hulp van de Braziliaanse consul tot in Antwerpen was geraakt. De Duitsers waren niet blij met de inhoud en de Kommandantur treedt op na de voorlezing van het eerste deel van de brief op 1 januari 1915 en stelt alles in het werk om de pastoors te beletten hem nog verder te verkondigen.

En zo komen we tot bij onze pastoor Van Bostraeten en zijn verslag van de gebeurtenissen in januari 1915. We laten hem zelf aan het woord:

S. Paulus' parochie.
Den Vrijdag, 1st Januari, heb ik in al de missen persoonlijk lezing gegeven van het eerste deel van den Herderlijken Brief.
Op zaterdag, rond half zes uren 's avonds, werd ik uit mijnen biechtstoel geroepen door drie Duitse militairen mij op de pastorie verlangende te spreken. De bevelhebber der drie begon met te zeggen dat hij bevel lag op den Bevelbrief van zijne Emin. en mij te verbieden daervan nog lezing te geven. Op mijne verklarings

Van Bostraeten wordt door de Duitse militairen opgepakt en overgebracht naar de Kommandantur, waar hij zich al gauw in het gezelschap bevindt van de pastoors van Sint-Joris, Sint-Amandus, Sint-Antonius en Sint-Jacob. Uit de verschillende verslagen van die pastoors kunnen we opmaken dat er een stevige ondervraging plaats greep,

onder leiding van Kommandant von Bodenhausen. Deze officier probeerde de pastoors wijs te maken dat hun deken hem zijn exemplaar van de brief al overhandigd had. De pastoors geloofden hem niet, zo blijkt uit het getypte verslag van de pastoor van Sint-Amands:

Le reste de la conversation consistait en généralités sur la guerre. A la Kommandantur je suis introduit dans une grande salle où siège un officier général - c'est le Ct. von Bodenhausen- me dit-on. Devant lui dans un fauteuil Mr. le Curé Van Bostraeten.

- Vous ici ?

- Oui, ils veulent avoir mon exemplaire, et je ne le donne pas. Ils prétendent que Mgr. Cleynhens a donné le sien, mais je ne le crois pas, je dois l'entendre de la bouche du Doyen.

De ondervraging wordt steeds bitser, en von Bodenhausen gaat over tot dreigementen:

" Es ist Ihnen streng verboten den Brief vom Kardinal Mer-
" cier ab zu lesen vom Kanzel. Lesen Sie ihn doch ab, so werden Sie
nach Kriegsgesetz streng bestraft.

Het exemplaar van Van Bostraeten zat ondertussen de hele tijd gewoon in zijn zak:

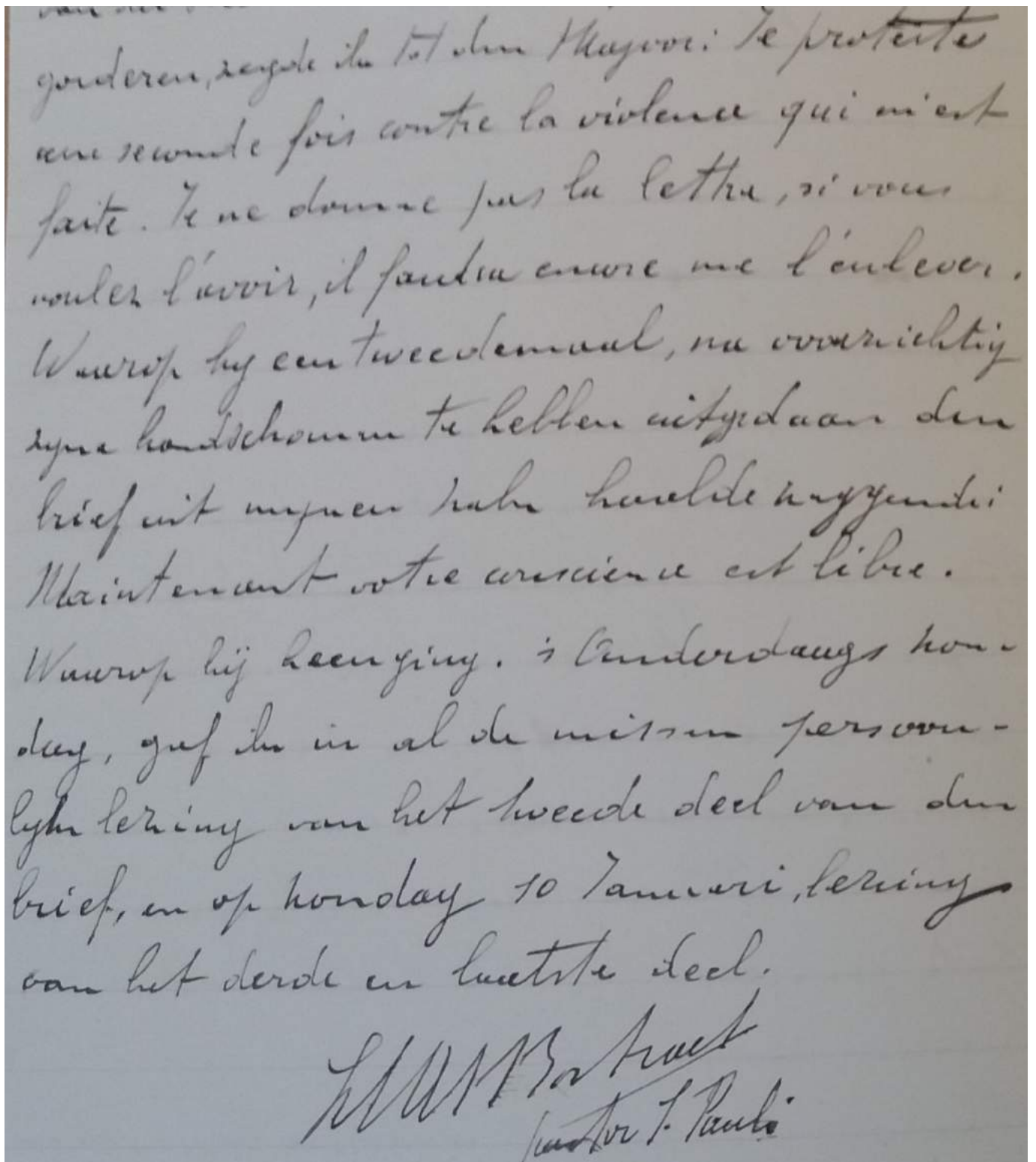
- Hé bien, je ferai faire la recherche de la lettre dans votre maison.

- Il faudra chercher longtemps avant de l'y trouver, répond Mr. V. Bosstraeten.

Mr. le Curé de St. Paul portait en effet la lettre en poche.

En dan wordt het even spannend voor Van Bostraeten, die uiteindelijk terug naar de pastorie van Sint-Paulus wordt gebracht, onder bewaking van verscheidene soldaten. De begeleidende officier blijft eisen dat hem de brief overhandigd wordt, totdat Van Bostraeten zegt: "als ge hem wilt hebben, dan moet ge hem maar met geweld uit mijn zak halen". En zo geschiedt (de officier trekt wel eerst zijn handschoenen uit). Dan

gaat het naar de woning van de onderpastoor, waar Van Bostraeten vlug ook die brief in zijn zak steekt en het scenario herhaalt zich:

Van Bostraeten en de andere pastoors hadden de Duitsers goed liggen. Er circuleerden nog overal kopieën van de herderlijke brief van Mercier. Op zondag 3 januari 1915 gaf Van Bostraeten in al de missen persoonlijk lezing van het tweede deel van de brief en op zondag 10 januari lezing van het derde en laatste deel.

Zoals we vroeger al vertelden is pastoor Van Bostraeten later, door een zelfde rechtlijnige houding, opgepakt en in een Duits kamp beland. Kardinaal Mercier, die door koning Albert I tijdens diens afwezigheid belast werd met het hoogste morele gezag in België, krijgt het later in de oorlog aan de stok met een aantal Vlaamse groeperingen en het komt nooit meer goed tussen die twee.

En nu schrijf ik niets meer over de Eerste Wereldoorlog. Hij is gedaan, al honderd jaar. Hoewel, die miljoenen dode vrouwen, kinderen, mannen, mijn grootvader Armand Poels twee jaar in de "tranchés", mijn overgrootmoeder, weduwe, in 1914 met al haar kinderen groot en klein op de vlucht naar Glasgow. Hebben we wel het recht om over die oorlog te zwijgen?

Armand Storck

Eerste Wereldoorlog: Duitse troepen trekken Antwerpen in na het bombardement, op 9 oktober 1914. De rookwolken van de branden op de achtergrond geven de foto een hallucinant aanzicht. Rechts op de foto zie je het verwoestende effect van het bombardement door een zeppelin. De fotograaf is onbekend, de bron van de foto is [SFA022801942], Het Leven, Spaarnestad Photo.

Lucas Onderweg

Drie woensdagen werken met het Lucasevangelie.

Het einde van het kerkelijk jaar komt in zicht en op 2 december begint met de eerste zondag van de advent het nieuwe kerkelijk jaar.

We vatten dan een nieuwe lezingencyclus aan: het C-jaar waarin vooral, maar niet uitsluitend, gelezen wordt uit het Lucas-evangelie.

Het **Evangelie volgens Lucas** (vaak kortweg **Lucas** genoemd) is het derde van de vier evangeliën in het Nieuwe Testament van de christelijke Bijbel. Het behoort tot de drie synoptische evangeliën. Het boek is geschreven in het Koinè-Grieks.

Deze informatie vinden we online over het Lucas-evangelie. Maar er is toch nog wat meer te zeggen en ontdekken over en in dit geschrift.

Ter voorbereiding van de lezingencyclus nodigen we iedereen van harte uit om mee na te denken over Lucas.

Begeleiding: Frank Morlion

Drie woensdagen (7, 14 en 21 november) van 14.15 tot 16.30 uur.

De Loodsen en Sint-Paulusparochie, Sint-Paulusstraat 22, 2000

Antwerpen

Deelname?

€ 15,- voor de reeks

Inschrijving?

<mailto:info@deloodsen.be> of pastoor@sint-paulusparochie.be

Graag voor 1 november 2018

Lucas de Evangelist - Fulda, ca. 840

18 OKTOBER 2018 - YOUCA ACTION DAY IN SINT-PAULUS

Als je voor dit tekstje wat inspiratie nodig hebt en op het internet zoekt op termen als 'herfst' en 'gedicht', dan word je er niet bepaald vrolijk van: 'grijze sluiers', 'natte koude druppels', 'verkleurde dromen' en 'zwarte kraaien'. En hoewel we allerm minst mogen klagen met het prachtige nazomerweer, kunnen ze het, zoals ieder jaar opnieuw, toch niet laten: de bladeren zullen én moeten van de bomen vallen. En met één grote en vijf minder grote bomen in de tuin met de Lourdesgrot – we tellen die twee grote bomen van de burens er dan nog niet bij – spreken we van heel veel bladeren. En wanneer het dan nog eens natter, winderig, donkerder, ... wordt, wie, wanneer en hoe gaan we dat weeral opkuisen???

Dat was een maandagochtend. Gelukkig diende zich op

dinsdagnamiddag al een mooie oplossing aan: op donderdag 18 oktober 2018 brengt meester Michael – niet toevallig de zoon van één van onze vrijwilligers van de Sint-Paulusvrienden – vijf studenten van het 5de TSO van het Sint-Lievenscollege Antwerpen mee. Het is dan Youca Action Day (Youth for Change and Action, een organisatie voor en door jongeren die hen wereldwijd stimuleert om samen te werken aan een duurzame en rechtvaardige maatschappij) of de vroegere Zuiddag. Meer

dan 15.000 leerlingen tussen 15 en 19 jaar in heel Vlaanderen en Brussel werken dan één dag i.p.v. achter de schoolbanken te zitten. Met het geld dat ze dan verdienen, steunen ze een jongerenproject van Plan International in Ecuador en twee Belgische projecten. Drie vliegen in één klap: meester Michael is gelukkig dat hij voor zijn vijf leerlingen – Yahveji, Erika, Imad, Yerai en Jules – toch nog een job heeft gevonden, wij zijn onze bladeren (tijdelijk) kwijt en Youca staat een stuk dichterbij haar doelen.

Caroline De Wever

DE VRUCHTEN ZULLEN DE BELOFTEN DER BLOEMEN OVERTREFFEN

In de voormalige kloostertuin aan de ingang van de Sint-Paulusstraat staat sedert 1908 een grot gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes (zie Sint-Pauluskrantje juni 2016). Het is een plaats van rust en velen komen daar wat mijmeren, een dutje doen, hun boterhammetjes opeten, bidden of een kaarsje branden.

Wat doet men als de voorzitter van de kerkraad mooi vraagt om de grot van Onze-Lieve-Vrouw eens onder handen te nemen. Als bestuur van de Kapel van de Rozenkrans kan men dat toch niet

weigeren. Maar wie gaat dat doen?

Confrater Ambra Van Thielen kwam met het idee op de proppen om het aan haar moeder, Reinilda Quinet te vragen, een dame met groene vingers maar zonder tuin (hovenieren op een appartement is nogal moeilijk).

Al snel kwam ze met de nodige ideeën aandragen en was ze nauwelijks in toom te houden. De eerste plantjes kwamen er, de dorre blaadjes werden in de vuilbak gekieperd.

Enkele maanden later werd er met een nieuwe schop en een arsenaal aan nieuw plantgoed een aanval gedaan op de met stenen verzadigde ondergrond. Het resultaat mag er al zijn.

Wat zal het voorjaar brengen?

Erwin Vandecauter

GNA DES DJINS VECI!

Op deze 11 november herdenken we 100 jaar wapenstilstand, toen eindigde de Eerste Wereldoorlog. Als kind vond ik het woord wapenstilstand merkwaardig en fantaseerde dat er overal in bossen, weiden, steden stilstaande wapens stonden. Nochtans is het gemakkelijk om wapens altijd te laten stilstaan, als men dikke Jules uit Namen tenminste zou imiteren. Ik citeer letterlijk uit het boek "Namen" van Christophe Deborsu, in 2016 uitgegeven bij Manteau.

Het verhaal schetst de Naamse onafhankelijkheidsstrijders eind september 1830, als ze de Hollanders uit Brussel komen verdrijven. "Brussel is op 60km van Namen. Onderweg drinken de Naamse strijders bij elk café op de nakende revolutie. Ze komen bijgevolg te laat aan, zoals het een trage Namenaar betaamt. Toch worden er nog een paar schoten gelost in het park van Brussel. Jules, de dikste burger van Namen, gaat dan op een barricade staan en roept in het Waals tegen de Hollandse strijdkrachten: *Eh, n'tiro nin, gna des djins veci!* Vrij vertaald: *Hé, niet schieten, hier zijn mensen!*

Ik ben het eens met Deborsu, als hij dit de mooiste zin vindt die ooit op een slagveld is uitgesproken. En als iedereen de kreet van dikke Jules in gedachten zou houden, dan zouden er nooit meer mensen op elkaar schieten. Wij wensen aan iedereen oprecht vrede toe en aan Jules uit Namen, zij het postuum, de Nobelprijs voor de Vrede.

Armand Storck

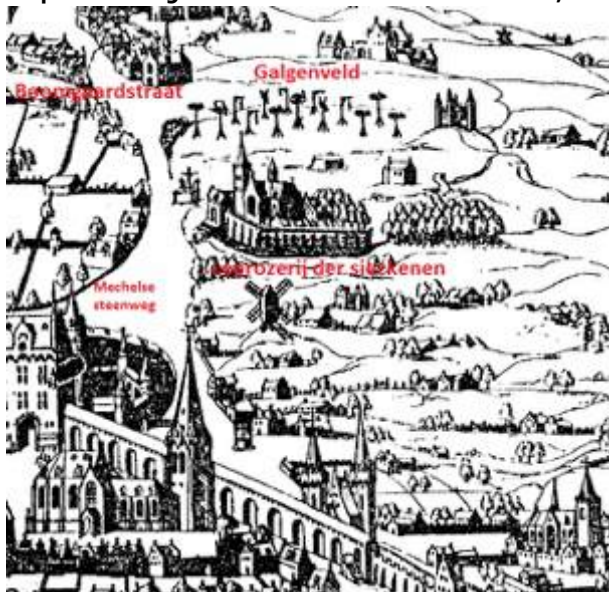
EEN GREEP UIT ONZE POPULAIERSTE FACEBOOK-BERICHTEN

(van oktober)

Hennen, "den ongewaschen"

Waarschuwing: dit artikel is niet bestemd voor gevoelige zielen en/of dierenliefhebbers.

Hennen, "den ongewaschen", was de Antwerpse stadsbeul die in het begin van de 15de eeuw Hans Peeters, "in de wandelinghe genaemt vuylmuyl of quaetcruijt", terechtstelde. De officiële titel van Hennen was "hancman" – zo weten we meteen hoe Hans aan zijn einde kwam en dat zijn laatste geurbesef waarschijnlijk door Hennen werd veroorzaakt. Dat sterkt ons in een afkeer van de doodstraf. De Veemarkt werd waarschijnlijk voor 1373 al veemarkt, want in een akte van dat jaar wordt ze beschreven als "Nyen Veemerckt" (in plaats van de huidige Eiermarkt). Dus dan is Hans mogelijk op de hoek van de Lange Nieuwstraat en de Lange Klarenstraat terechtgesteld, daar was tot ongeveer 1445 het galgenveld, voordat het werd overgebracht naar de grens met Berchem. Nu is daar het Albertpark, dat pas vanaf 1703 het (eerste echte) park van Antwerpen werd. Vermoedelijk werd het kerkhof van de paters dominicanen, waar nu de Calvarietuin is, ter beschikking gesteld voor de begrafenis van berouwvolle gehangenen tot het einde van de 14de of het begin van de 15de eeuw. Vanaf dan lijkt het waarschijnlijk dat de veroordeelden begraven werden nabij de leprozerij "van de sieckenen", die tussen de Sint-Jorispoort en het

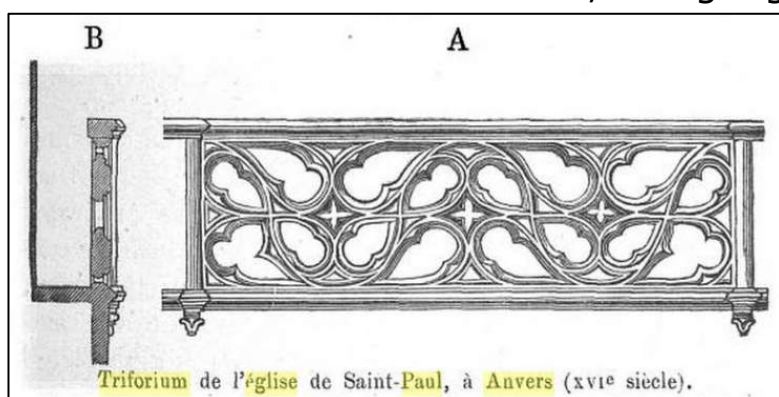
nieuwe galgenveld nabij Berchem gelegen was, pakweg iets westelijker dan de Harmonie. Het kerkhofje aan de dominicanenkerk zal vanaf dan wellicht enkel tot begraafplaats van de paters gediend hebben, tot wanneer het rond 1700 getransformeerd werd in de schitterende beeldentuin die we nu nog altijd kennen. Hennen "den ongewaschen" moest een aantal functies in bijberoep uitoefenen. Zo moest hij een oogje houden op de

hoeren, die vanaf 1403 verplicht op of rond de Guldenberg moesten wonen en werken. Hij moest ook de hondenplagen onder controle houden. We weten niet hoeveel honden Hennen heeft gevangen, maar zijn collega uit 1530 is tot 1787 van die dieren geraakt. Wat er met de honden gebeurde weten we uit een instructie aan de beul in de 16de

eeuw: "binnen de avonde van de merct ruymen ende in de Scheldt werpen dat zy driven". U was gewaarschuwd. De tekening toont bovenaan het galgenveld, nu het Albertpark, daaronder de leprozerij. De tekening en bijna de volledige tekst komen uit het proefschrift van Bert Verwerft uit 2007, dat u echt moet lezen als u alles wilt weten over 'De beul in het markizaat van Antwerpen tijdens de Bourgondische en de Habsburgse periode (1405-1550)'.

Twee bisschoppen op het triforium

Nicolas De Troyer, de organist van de Sint-Pauluskerk te Antwerpen, zal u kunnen bevestigen dat een triforium geen orgel op drie poten is. Een triforium is een ruimte, een gang boven de zuilen van een kerk,

meestal net onder de vensters van die kerk. In de vroegchristelijke tijd volgden de dames daar de mis, later werd het gebruikt als een wandelgang, waar men elkaar kon ontmoeten, hoog boven het volk. In de laatgotische Sint-Pauluskerk moet men voor dat soort

beschrijvingen fantasie gebruiken. De balustrade is er nog wel, maar echt veel wandelruimte is er niet en men kan elk gedeelte van het triforium slechts door een apart deurtje betreden. Die balustrades zijn wel zeer uitzonderlijk door hun fijne uitwerking. Het beste kunnen we dat zien op een tekening (foto 1) die verscheen in "Elements de l'archéologie Chrétienne" uit 1875 (auteur prof. E. Reusens).

In twee van onze balustrades vinden we de bisschopswapens van

beroemde dominicanen uit ons klooster te Antwerpen terug. Aan de noordzijde, tussen Sint-Pieter en Sint-Andreas, staat dat van Capello, met (aarts)bisschopshoed en strik (foto 2). Net

er tegenover, aan de zuidkant, tussen Sint-Paulus en Sint-Jacob vinden we dat van Ophovius, met ster en (fruit)boom (foto 3). Dat verwijst naar zijn devies "Luce et Fructis", dat we ook boven zijn grafkapel, noordelijk van het hoofdaltaar, vinden. Om alles te zien in Sint-Paulus

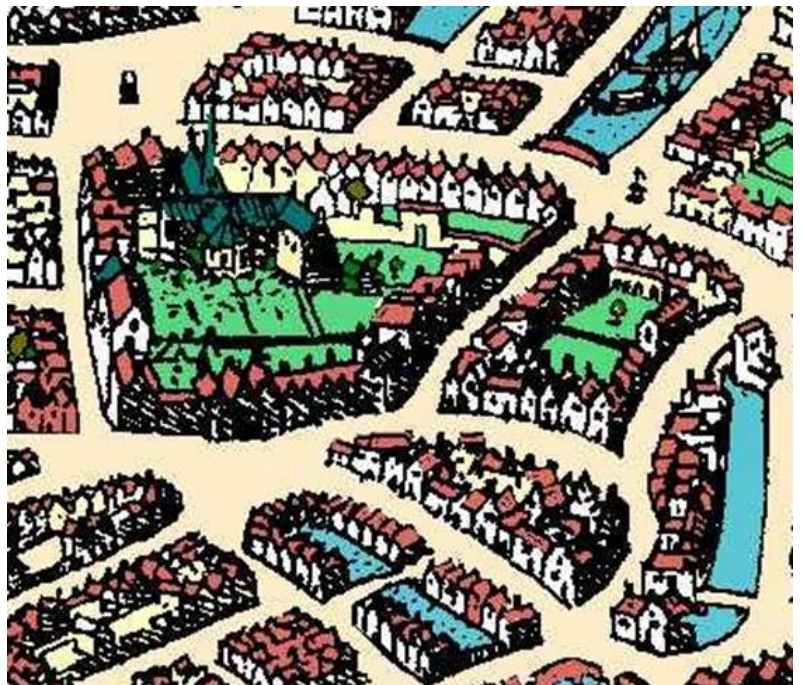
volstaat het niet om gewoon wat omhoog te kijken. Naar de hemel moet je kijken, dan begin je er iets van te begrijpen.

Vissers!

Van alle oude stadsplattegronden van Antwerpen houd ik het meest van dat van Hieronymus Cock uit 1557. Het is het beeld van een stad die haar gouden eeuw beleeft. De bewoners denken nog meestal hetzelfde over religie, de handel floreert. De Beeldenstorm, Alva en het Calvinistische bewind, het is nog allemaal ondenkbaar. Antwerpen zoals een stad zou moeten zijn. Onbedreigd, dat zie je aan de vissers op de Schelde en aan de stadsgracht. In dit verkiezingsjaar heb ik "vissers!" als titel gekozen, maar kijk eens hoe groen die stad er bij ligt. Al die tuinen, hoven, uitgestrekte bleekvelden aan de noordkant, boomgaarden, groenkerkhoven, de gronden van de Sint-Michielsabdij, met net buiten de wallen: "den buiten" – het moet er soms de gedroomde stad geleden hebben. En dan ons predikherenklooster in volle oppervlakte, nog niet doorsneden door de 19de-eeuwse Sint-Paulusstraat. Een 70-tal selfsupporting monniken, die hun velden bewerken en kleinvee houden. Het eerste, ronde koor, gewijd door Albertus Magnus en de duidelijk merkbare contouren van het eerste klooster. Het oude torentje op het dak van het kerkschip. Mijn

persoonlijke favoriet op de kaart is de ruiter, op weg naar de Sint-Jorispoort. Gezwind (hoe dikwijls gebruik je dat woord nog?) neem hij zijn hoed af voor twee voetgangers, die vrolijk terugzwaaien. Soms praten we er over, naar welke eeuw we dan wel eventjes terug willen, als er een teletijdmachine zou bestaan. Ik weet het precies: ik wil naar Antwerpen in 1557. Het kan zijn dat Wim Strecker de kaart

licht bewerkt heeft. In dat geval dank ik hem van harte, zij het jammer genoeg postuum, voor deze ingreep.

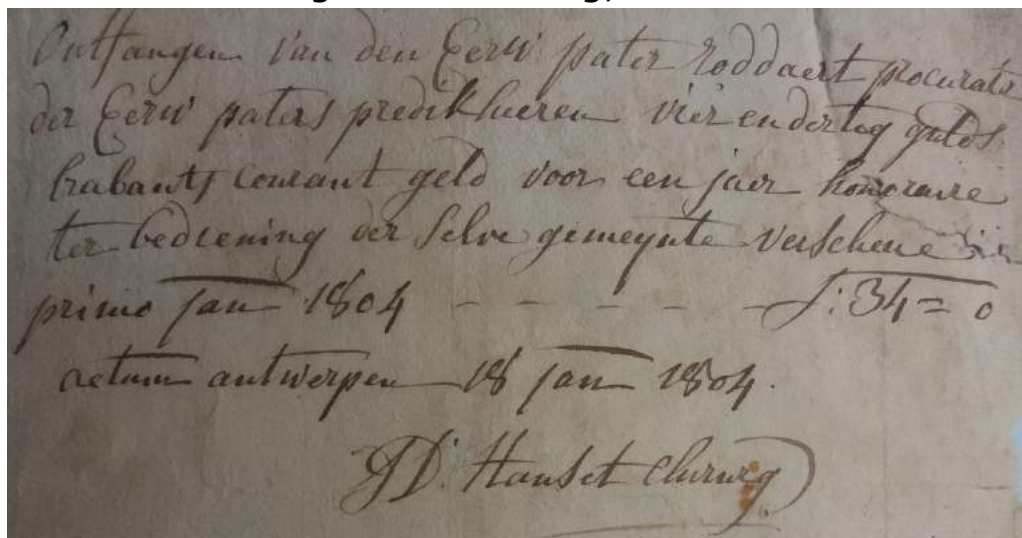
Die de mensch niet behoedt voor de dood, als hij kan, is een moordenaar

Zo straf werd het gesteld door het "Genootschap ter Bevordering van Heel -en Geneeskunde, opgerecht tot Antwerpen in 1797." Het motto is de wat lange

vertaling uit het Latijn: "occidit qui non servat". Je zou het een strikte interpretatie van de Eed van Hippocrates kunnen noemen en de medische lat werd in ieder geval heel hoog gelegd.

Eén van de leden van

het eerste uur en penningmeester van de vereniging was J.D. Hanset, stadsheelmeester van Antwerpen. In een uitgave van het genootschap verhaalt hij over de genezing van het been van een jongen in Hemixem (foto 1), wij besparen u de details. Van een andere genezing tonen we zelfs de foto niet, noteer alleen de sleutelwoorden "aars" en "visgraat". Kortom, Hanset was zo beroemd dat hij zelfs lijfarts was van de dominicanen in Antwerpen, toen die naar hun klooster mochten terugkeren, na het concordaat tussen paus Pius VII en Napoleon. De kerkfabriek van de Sint-Pauluskerk was nog maar pas opgericht, de administratie nog wat rommelig, maar we hebben toch nog een

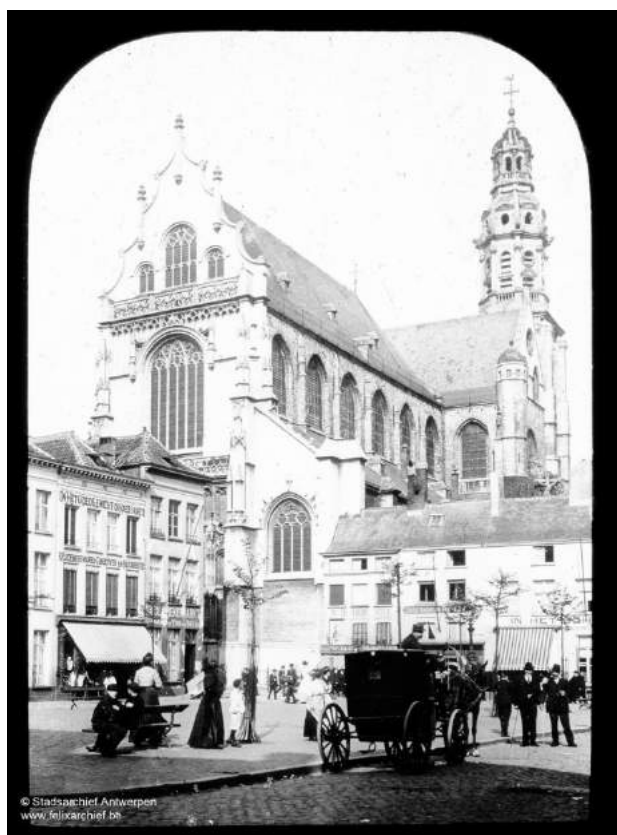
ontvangstbewijs (foto 2) van chirurg Hanset in het archief, gedateerd 18 januari 1804, waarin hij bevestigt 34 Brabants Courant honorarium te hebben

ontvangen van pater Roddaert, voor een jaar medische zorgen aan onze dominicanen. Pater Roddaert leefde nog tot 1818, zo lezen we in

onze gang van de Veemarkt. Die dominicanen werden trouwens vrij vlug terug ingeschakeld in de pastorale werking van de pas opgerichte Sint-Paulusparochie. Dat is voor een volgende post!

Veemarkt 1910

Ik ben net uit de koets gestapt op de Veemarkt en mijn jolige vrienden (denken ze) staan nog wat te zwalpen op hun benen. Ze roepen me toe: "komaan maat, ga je mee naar Het Schaaop op de hoek van de Zwartzustersstraat, of duiken we nog eens In De Kiekenmarkt binnen, bij Toon den Boer, op de hoek van de Nosestraat?". Ik twijfel, want mijn vrouw heeft me gevraagd om nog wat boodschappen mee te brengen, van 'In Het Goede Gewicht', vlak naast de 'Kiekenmarkt'. "Komaan", roep ik struis, tegen beter weten in, "we pakken er een laatste in 'Zur Guten Quelle' naast het Schaaop en dan gaan we naar huis". Net als we bij den Duits willen binnen stappen komt ons Roos uit 'In De Gulde Speld' gestapt, de breiwinkel net naast de deur. Met een priem aan een weke plek en onder hoongelach van de kameraden word ik naar de kruidenier begeleid. Op de Veemarkt in 1910 was er in elk huis rond de Sint-Pauluskerk een zaak gevestigd. Het hart van het Schipperskwartier leefde aan honderd per uur. De foto zit verborgen in het Felixarchief, maar gelukkig is hij wel gedigitaliseerd.

Zo, u bent weer mee. Wil u graag meer van deze leuke weetjes lezen en op de hoogte blijven van allerlei activiteiten in de Sint-Pauluskerk? Bezoek dan onze Facebook-pagina 'Sint-Pauluskerk Antwerpen' en word onze vriend! **like us!** op:

https://www.facebook.com/profile.php?id=382900385236240&ref=br_rs

Dank u!

Uw FB-ploeg (Armand Storck, Walter Geluyckens, Caroline De Wever)

S t . - P a u l u s k e r k

A n t w e r p e n

N

O

G

T

U

R

N

E

Zondag
16u00

25/11/2018

(deuren : 15u30)
Ingang : Veemarkt
Inkom : € 15,- (incl. één drankbon)

Zang :
Ana NAQE (sopraan)
Elise GÄBELF (sopraan)

Muziek :
Kim VAN DEN BREMPT pianist
Ivo VENKOV kapelmeester
Nicolas DE TROYER titularis organist
Wilbert AERTS concertmeester
doorlopend in crypte : drank & versnaperingen

violist

verantw. uitgever : Sint-Paulusparochie tegen armoede - Sint-Paulusstraat 22 - 2000 Antwerpen

ontw. piet de smet int.archi.

S T . - P A U L U S P A R O C H I E T E G E N A R M O E D E

SINT-PAULUSPAROCHIE TEGEN ARMOEDE

UITNODIGING

voor de

NOCTURNE

op zondag 25 november 2018 om 16 uur (deuren 15u30)
(ingang Veemarkt)

Voor de achtste keer kunt u tijdens de Nocturne genieten van hoogkwalitatieve muziek u gebracht door de hierna genoemde professionele musici :

Ana NAQE - sopraan

Elise GÄBELE - sopraan

Wibert AERTS – viool

Kim VAN DEN BREMPT – piano

Ivo VENKOV - piano

Nicolas DE TROYER - orgel

Voor en na, maar ook tijdens het optreden kunnen de aanwezigen rondwandelen en genieten én van de muziek én van het prachtige barokinterieur van de kerk, terwijl men voor een hapje en een drankje terecht kan in de crypte.

De bedoeling van dit initiatief is een antwoord geven aan de armoede die ondanks de sociale welvaart de laatste jaren schrikbarend blijft toenemen. Vele mensen leven in ellendige omstandigheden, vaak verdoken voor de buitenwereld. Regelmatig is er een vraag om een aalmoes, om eten te kunnen kopen, om de energiefactuur of apothekersrekening te betalen, om zich in orde te stellen met de huur, enz... en dit meestal gestaafd met deerniswekkende verhalen. Wij willen die mensen blijven helpen met o.a. : warme maaltijden, sociale begeleiding, huisbezoeken, aandacht voor daklozen, betrokkenheid bij het lot van kinderen, steeds met de betrachting om deze mensen UIT de vicieuze cirkel van de armoede te halen.

Omdat de situatie in Antwerpen zo schrijnend is, willen wij zoveel mogelijk mensen bereiken met de vraag om ons financieel te willen steunen zodat wij diegenen die het écht nodig hebben blijvend zouden kunnen helpen. Met deze NOCTURNE bieden wij u daartoe volgende mogelijkheden :

toegangskarten aan € 15 (incl. drankbon) zijn iedere dag van 14u00 tot 17u00 verkrijgbaar aan de balie in de Sint-Pauluskerk (Veemarkt) - of stuur een mailtje naar walter.steenwegen@scarlet.be

(vergeet niet uw naam en adres en het gewenste aantal karten in uw e-mailbericht te vermelden)

Na overschrijving op rekening BE40 3631 2054 4263 BBRUBEBB van "Sint-Paulus Caritatief" *(in de mededeling: "nocturne 2018 - naam en adres")* zullen uw karten klaarliggen aan de balie bij de ingang.

sponsoring (*) kan door minimum € 100 (vóór 10 november) te storten op bovenvermelde rekening *met mededeling: "sponsor nocturne 2018 - naam en adres van de sponsor zoals deze in het programmaboekje zal worden opgenomen"*.

Voor een bedrag van minimum € 250 (vóór 10 november) wordt het logo van de sponsor in het programmaboekje gepubliceerd, het volstaat om het logo door te mailen aan jozef.phlipppo@telenet.be

Voor uw financiële steun danken wij u in naam van de mensen in armoedesituaties.

BE40 3631 2054 4263 BBRUBEBB van "Sint-Paulus Caritatief"
Sint-Paulusstraat 22 - 2000 Antwerpen

(*) na ontvangst van de betaling zullen er twee karten klaarliggen aan de balie bij de ingang Veemarkt Antwerpen..

PAROCHIALE COÖRDINATIEKALENDER

november

Do	1	10.30u	Orkestmis Allerheiligen
Vr	2	19.00u	Allerzielenviering: Gedachtenisviering overledenen
Zo	4	10.30u	Koormis voor de overledenen van Venerabelkapel
Ma	5	14.00u	Dagelijks bestuur Muziekkapel
Di	6	10.00u	Redactievergadering
Wo	7	14.15u	Conferentie Lucasevangelie door diaken Frank Morlion
Zo	11	10.30u	Orgelmis
Wo	14	14.15u	Conferentie Lucasevangelie door diaken Frank Morlion
		20.00u	"Bloemen noch kransen" - crypte
Vr	16	19.30u	Ouders Eerste Communie
Za	17	20.00u	Concert AMUZ
Zo	18	10.30u	Solistenmis – Kai-Rouven Seeger, bas-bariton
Wo	21	14.15u	Conferentie Lucasevangelie door diaken Frank Morlion
Zo	25	10.30u	Orkestmis Sint Cecilia
		16.00u	Nocturne
Wo	28	15.00u	Werkgroep liturgie
Vr	30	9.30u	TCT

december

Zo	2	10.30u	Orkestmis Sint Elooï
Ma	3	14.00u	Dagelijks bestuur Muziekkapel
Di	4	10.00u	Redactievergadering
Wo	5	14.00u	Kerkraad
Do	6	11.00u	Rondleiding Steinerschool
Vr	7	17.00u	Concert Brassery
Za	8	17.00u	Kind-ouderviering Kerstperiode
Zo	9	10.30u	Koormis Sint Lucia
Wo	12	20.00u	Bloemen noch kransen - crypte
Do	13	10.00u	Studium Generale
Vr	14	14.00u	Licht!
Zo	16	10.30u	Gregoriaanse mis - Cantabo
		16.00u	Koken voor Koca concert
Ma	17	19.00u	Vespers
Zo	23	10.30u	Orgelmis
Ma	24	23.30u	Solistenmis - Middernachtmis met Kerstwake
Di	25	10.30u	Orkestmis - Kerstmis
Zo	30	10.30u	Eucharistieviering

EUCHARISTIEVIERING SINT-PAULUSKERK

zondag 10.30 u

PASTOOR Paul SCHEELLEN

Onthaal, pastoraal gesprek, doop, huwelijk, uitvaart
pastoor@sint-paulusparochie.be | 0476 34 69 12

PAROCHIESECRETARIAAT

Sint-Paulusstraat 22, 2000 Antwerpen
Dinsdag tussen 10.00u en 12.00u
03 231 33 21

KERKFABRIEK SINT-PAULUS

- Voorzitter Walter Vrinssen
03 231 31 48 of 0477 50 01 90 | kerkfabrieksintpaulus@skynet.be
- Collectiebeheer en afspraken voor kerkgebouw,
leveringen, technische ondersteuning: Caroline De Wever
0479 34 41 26 | carolinedewever@hotmail.com

CONCERTEN EN EVENEMENTEN

- Leo Van achter
0473 97 83 36 | leo.vanachter@skynet.be
- Wilfried Van den Brande: intendant
0477 57 25 31 | muziekinsintpaulus.be
- Nicolas De Troyer: organist-titularis
0486 41 25 82 | nicolasdetroyer@gmail.com

TOERISME EN RONDLEIDING

Sint-Paulusvrienden:

- sintpaulusvrienden@proximus.be
- Walter Geluyckens: 0494 44 82 53
- Leo Vereecken: 0486 57 52 35
- Joris Reymer: 0475 33 80 03

REDACTIE SINT-PAULUSKRANTJE

Ontwerp: E. Vandecauter

Redactie: P. Scheelen, C. De Wever, A. Storck,
W. Geluyckens, L. Van achter, W. Van den Brande,
E. Vandecauter

Beelden: P. Scheelen, A. Storck, W. Geluyckens,
P. De Smet, bezuidenhout.nl, kairouvenseeger.be,
Wikipedia, C. De Wever, E. Vandecauter

Teksten en afbeeldingen werden
opgenomen zoals door de
auteurs
aan de redactie bezorgd.

grafische vormgeving omslag: Eva Willaert